

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

*Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 462 /2012 Prezydium
Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 25 października 2012r.*

dokonanej w dniach 26-27 lutego 2014 r. na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej” prowadzonym w ramach obszaru sztuki na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej na Wydziale Instrumentalno – Pedagogicznym w Białymstoku Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie

**przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:
przewodniczący: prof. Joachim Pichura - członek PKA**

członkowie:

prof. Marta Wierzbieniec

ekspert PKA

prof. Marek Rocławski

ekspert PKA

mgr inż. Bożena Wasilewska

ekspert do spraw formalno-prawnych

Karolina Bobusia

ekspert do spraw studenckich.

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku z własnej inicjatywy w ramach harmonogramu prac określonych na rok akademicki 2013/2014 i jest kolejną po ocenie pozytywnej, wyrażonej w Uchwałach: Nr 957/2007 Prezydium PKA z dnia 13 grudnia 2007 r., w której termin kolejnej wizytacji został wyznaczony na rok akademicki 2010/2012 oraz Uchwale Nr 555/2010 z dnia 10 czerwca 2010 r. w której termin kolejnej wizytacji został wyznaczony na rok akademicki 2013/2014. Szczegółowe informacje zawiera **Załącznik nr 3**.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Wizytację członkowie Zespołu poprzedzili zapoznaniem się z raportem samooceny, ustaleniem podziału kompetencji w trakcie wizytacji. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz aneksu do raportu samooceny, przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań oraz rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, jego pracownikami i studentami, a także hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz analizy wylosowanych prac dyplomowych.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

I. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1). Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Koncepcja kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, prowadzonym przez Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku została opracowana w oparciu o Misję Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie (określoną w załączniku nr 2 do Statutu) oraz strategię rozwoju Wydziału (Uchwała Rady Wydziału).

W ocenianej jednostce prowadzony jest kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej na dwóch poziomach kształcenia: studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia o profilu kształcenia ogólnoakademickim w specjalnościach:

- na studiach pierwszego stopnia – muzyka kościelna, muzyka szkolna, prowadzenie zespołów muzycznych;*
- na studiach drugiego stopnia – muzyka kościelna, edukacja artystyczna szkolna i prowadzenie zespołów muzycznych.*

Koncepcja kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, prowadzonym przez Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku jest spójna z misją Uczelni i w pełni odpowiada celom określonym w strategii jednostki. Pierwszoplanową formą działalności Jednostki jest kształcenie wysoko wykwalifikowanej kadry pedagogicznej dla szkolnictwa artystycznego i ogólnokształcącego stopnia podstawowego i średniego, a także wyższego. Oferta edukacyjna Wydziału skierowana jest ponadto do profesjonalnych muzyków – pedagogów, czego wyrazem są organizowane regularnie od wielu lat seminaria specjalistyczne i warsztaty artystyczne, prowadzone przez wybitnych artystów z kraju i zagranicy, a także staże artystyczne w zakresie gry na instrumencie na kierunku Instrumentalistyka. W wyniku doświadczeń zdobytych podczas prowadzonych studiów podyplomowych w zakresie nauczania przedmiotów ogólnomuzycznych w szkole muzycznej I stopnia dla nauczycieli uzupełniających kwalifikacje w tym obszarze rozbudowano ofertę edukacyjną kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej (specjalność prowadzenie zespołów muzycznych) o moduł przedmiotów nauczycielskich uprawniających do pracy w szkołach muzycznych pierwszego stopnia w zakresie przedmiotów: kształcenie słuchu, audycje muzyczne, rytmika z elementami kształcenia słuchu.

- **Ocena stopnia różnorodności i innowacyjności oferty kształcenia oraz możliwości jej elastycznego kształtowania.**

Różnorodność i innowacyjność oferty kształcenia wynika przede wszystkim z możliwości wyboru specjalności, a także poszczególnych przedmiotów. Wiąże się też ze stałą współpracą z innymi wydziałami macierzystej Uczelni. Podejmowane są również działania, których efekty wskazują na bardzo dobrą współpracę wielu podmiotów z obszaru kultury i nauki.

2. wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Interesariusze wewnątrzni na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, prowadzonym przez Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku to:

- *pedagodzy, którzy poprzez zawodową aktywność poza Uczelnią dzielą się doświadczeniem w zakresie organizacji i metod pracy (kierownik Chóru Opery i Filharmonii Podlaskiej; kierownicy artystyczni chórów akademickich, szkolnych; nauczyciele szkół muzycznych i ogólnokształcących na różnych etapach edukacyjnych; wykładowcy innych uczelni; członkowie stowarzyszeń, fundacji i innych formacji branżowych prowadzących badania naukowe i działalność artystyczną. Do interesariuszy wewnętrznych należy zaliczyć też pozostałych nauczycieli akademickich Wydziału, jak i pozostałych pracowników, którzy swoją aktywnością w różnych obszarach życia zawodowego i społecznego służą interesom kierunku i Wydziału, a przez to całej Uczelni.*
- *studenci ocenianego kierunku.*

Wśród Interesariuszy zewnętrznych (działających poza Wydziałem) należy wymienić: instytucje kulturalne i edukacyjne Białegostoku, w których niejednokrotnie studenci odbywają praktyki pedagogiczne i artystyczne:

- *Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku*
- *Opera i Filharmonia Podlaska*
- *Departament Edukacji Urzędu Miasta w Białymstoku*
- *Szkoła Podstawowa nr 26 w Białymstoku i Szkoła Podstawowa nr 6 w Białymstoku miejsce realizacji innowacji pedagogicznej „Śpiewająca klasa”,*
- *Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego*
- *Archidiecezjalna Komisja Muzyki Kościelnej w Białymstoku*
- *szkoły ogólnokształcące i muzyczne w regionie,*
- *Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku*

System istnienia i wzajemnego oddziaływania interesariuszy kierunku realizowany jest od wielu lat i ciągle rozwija się.

Interesariusze wewnątrzni oraz zewnątrzni bardzo aktywnie uczestniczą zarówno w procesie profilowania koncepcji kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, jak i w określaniu jego celów, efektów oraz perspektyw rozwoju z uwzględnieniem tzw. „potrzeb rynkowych”. Współpracę tę należy określić jako w pełni zadowalającą.

Udział interesariuszy w procesie ustalania koncepcji kształcenia należy ocenić pozytywnie. Znacząca jest także współpraca z interesariuszami w zakresie określania celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku oraz w obszarze wizji jego rozwoju.

Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wykazali słabe zainteresowanie wpływem na ustalanie koncepcji kształcenia, jednak sądzą, że w celu zgłoszenia swoich uwag mogą osobiście udać się do Władz Wydziału. Przedstawiciele samorządu studenckiego pozytywnie ocenili współpracę z Władzami Uczelni w zakresie ustalania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku. Proces konsultacji programów kształcenia ze studentami odbywa się głównie podczas posiedzeń Rad Wydziału. W opinii studentów najważniejsza dla ich kierunku jest jak największa liczba godzin praktycznych, dzięki którym zdobywają konkretne umiejętności, co ich zdaniem obecny program studiów, zapewnia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni i odpowiada celom określonym w strategii jednostki;
- 2) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów i perspektyw rozwoju.

II. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnoakademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Na wizytowanym kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej prowadzone są studia I i II stopnia. Na III roku studiów licencjackich realizowane są programy z uwzględnieniem standardów kształcenia zawartych w Rozporządzeniu MNiSW w sprawie standardów dla poszczególnych kierunków i poziomów kształcenia z 12 lipca 2007 r. (Dz. U. Nr 164, poz. 1166) i zatwierdzonych uprzednio planów studiów. Rozporządzenie wyznacza grupę treści podstawowych kierunkowych i efekty kształcenia z wymaganą liczbą godzin zajęć i przypisanym im punktom ECTS.

Na pozostałych latach, kształcenie przebiega z uwzględnieniem Krajowych Ram Kwalifikacji)

Założone, przyjęte, i realizowane efekty kształcenia (kierunkowe, specjalnościowe oraz przedmiotowe) na ocenianym kierunku, są zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacyjnymi dla Szkolnictwa Wyższego; odpowiadają wzorcowym efektom kształcenia i spójne są zarówno z profilem przyjętego kształcenia, jak i z poziomem kwalifikacji. Spełnione zostały też wymagania dotyczące kształcenia nauczycieli, określone Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Założenia dotyczące określenia sylwetki absolwenta i związanych z nią efektów kształcenia są bardzo dobre; zgodne ze specyfiką kierunku (obszarem sztuki, z którego się wywodzi), obowiązujących standardów kształcenia (dla cyklu nauki rozpoczętego przed 1.X. 2012 r.) oraz uwarunkowań określonych przez Krajowe Ramy Kwalifikacyjne.

Efekty kształcenia zostały wdrożone na ocenianym kierunku w roku akademickim 2012/13.

Efekty kierunkowe zostały określone oraz przyporządkowane do efektów obszarowych ujętych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520). Specjalnościowe efekty kształcenia, korespondują ze specyfiką studiów, a efekty kształcenia dla ocenianego kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu kształcenia są zdaniem Zespołu Oceniającego zgodne z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, a także

z koncepcją rozwoju kierunku zawartą w strategii jednostki. Zakładane efekty kształcenia oraz treści programowe tworzą spójną całość. Osiągnięcie kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia jest możliwe poprzez realizację szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów oraz grup przedmiotów, jak i zakładanych celów kształcenia.

- **Ocena spójności kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia. W przypadku profilu praktycznego ocena obejmuje stopień uwzględnienia wymagań rynku pracy i organizacji zawodowych umożliwiających nabycie uprawnień do wykonywania zawodu oraz zakres wpływu absolwentów i przedstawicieli pracodawców w formułowaniu efektów kształcenia, a w odniesieniu do profilu ogólnoakademickiego – wymagań formułowanych dla obszaru wiedzy, z którego kierunku się wywodzi;**

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia na ocenianym kierunku są spójne. Zostały one nakreślone z uwzględnieniem zarówno wymagań z obszaru sztuki, któremu są przyporządkowane, jak i z uwarunkowaniami rynkowymi.

Strategia Wydziału stanowi punkt odniesienia do tworzenia programów kształcenia opartych na przewidywanych efektach, dzięki którym absolwent wyposażony w niezbędną wiedzę merytoryczną i z pełnym przygotowaniem pedagogicznym będzie stanowił wysoko wykwalifikowaną kadrę, która po zakończeniu procesu dydaktycznego znajdzie zatrudnienie w instytucjach kulturalnych i edukacyjnych. Oceniana jednostka prowadzi studia na kierunku: Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej – o profilu ogólnoakademickim. Obszar kształcenia obejmuje następujące dyscypliny z dziedziny sztuk muzycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia: dyrygentura, kompozycja i teoria muzyki, wokalistyka i instrumentalistyka.

Władze Wydziału uznają współpracę z pracodawcami za jeden z najważniejszych elementów kształtowania programu kształcenia. Kierownicy tych placówek mają bezpośredni wpływ na kształt programu studiów.

- **Ocena możliwości osiągnięcia kierunkowych i przedmiotowych/modułowych efektów kształcenia poprzez realizację celów i szczegółowych efektów kształcenia dla modułów kształcenia (poszczególnych przedmiotów, grup przedmiotów) oraz praktyk zawodowych (o ile są przewidziane w programie studiów).**

Na ocenianym kierunku prowadzone jest kształcenie nauczycieli – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Działania z obszaru obowiązkowych praktyk pedagogicznych stanowią integralną część procesu kształcenia przyszłych nauczycieli muzyki odbywającego się w czasie studiów. Program i zakres praktyk uwzględniający zapotrzebowanie specjalnościowe zgodny jest z obowiązującym prawem (Rozporządzenie MKiDN z dnia 28 września 2011 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych, placówek kształcenia artystycznego i placówek doskonalenia nauczycieli, Rozporządzenie MNiSW z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Rozporządzenie MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela).

- Ocena dostępności opisu założonych efektów kształcenia (czy i w jaki sposób opis efektów kształcenia jest publikowany).

Opisy założonych efektów kształcenia dostępne są na stronie internetowej Wydziału.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne,

- Ocena czy efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały i sprawdzalny.

Efekty kształcenia sformułowane są w sposób przejrzysty i zrozumiały i są sprawdzalne.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

- Ocena czy jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia i możliwości weryfikacji zakładanych celów i czy system ten jest powszechnie dostępny, Ocena czy system obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, a także czy wymagania są wystandaryzowane. Ocena uwzględnia również przyczyny i skalę odsiewu oraz stopień dostępności informacji na temat stosowanego systemu oceny. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość ocena czy weryfikacja uzyskanych efektów kształcenia prowadzona jest na bieżąco tj. co najmniej z równą częstotliwością jak na studiach prowadzonych w uczelni w sposób tradycyjny i pozwala na ich porównanie z zakładanymi efektami kształcenia, oraz czy zaliczenia i egzaminy kończące zajęcia dydaktyczne z przedmiotu są prowadzone w siedzibie uczelni .

Opis systemu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na różnych jego etapach opisany jest w Uchwale Senatu Uniwersytetu Muzycznego F. Chopina; nr 4/2012 z dnia 28 lutego 2012 r. w sprawie wytycznych dotyczących projektowania planów studiów i programów kształcenia, a także w „Regulaminie studiów”; §§ 23-32, gdzie w §§ 37 – 46 ustalony jest też proces dyplomowania.

Weryfikacja zakładanych na ocenianym kierunku efektów kształcenia odbywa się jako proces ciągły. Osobą odpowiedzialną za proces kontroli jest członek Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Pracownicy Wydziału oraz studenci byli na bieżąco informowani o procedurach związanych z wprowadzanymi zmianami.

Na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej od wielu lat dominują kolokwia i zaliczenia. Jest to związane ze sporą liczbą przedmiotów oraz stosunkowo długim okresem ich realizacji. Przyjęto zatem, że weryfikacja efektów kształcenia poszczególnych przedmiotów jest najbardziej obiektywna po odbyciu dwóch i więcej semestrów (ze względu na formę zaliczenia – zaliczenie i kolokwium z oceną).

Komisje trzy- lub więcej-osobowe oceniają egzaminowanego studenta z przedmiotów prowadzonych indywidualnie i grupowo. Jest to system, który sprawdził się doskonale na

przestrzeni lat i w ocenie Przewodniczącego wydziałowej Komisji ds. zapewniania jakości kształcenia należy go pozostawić i rozwijać. Warto tu zwrócić uwagę na zindywidualizowany system kształcenia opierający się na zasadzie: mistrz – uczeń.

Wybrane przedmioty realizowane grupowo/zbiorowo zostają poddane weryfikacji za pomocą testów, które ocenia pedagog prowadzący – pozostają one do wglądu przez 5 lat od daty kolokwium/egzaminu.

Podobnie jak kolokwia i egzaminy przejściowe, również egzaminy dyplomowe przeprowadzane są komisyjnie. Obrony prac licencjackich i magisterskich odbywają się przed minimum trzyosobową komisją, w skład której wchodzi promotor, recenzent oraz dziekan i/lub prodziekan wydziału.

Występ artystyczny studentów studiów magisterskich ma charakter publiczny. W skład gremium oceniającego magistranta wchodzi komisja, składająca się ze wszystkich pracowników kierunku danej specjalności.

Biorąc pod uwagę doświadczenie pedagogiczne, poziom merytoryczny i artystyczny kadry naukowo-dydaktycznej ocenianego kierunku, taki egzamin dyplomowy ma absolutnie zobiektywizowany charakter, a także podniosłą rangę.

W opinii Zespołu Oceniającego jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny. System obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne) i przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji a także umożliwia ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach ze szczególnym uwzględnieniem procesu dyplomowania, a wymagania są wystandaryzowane.

Uzasadnieniem ogólnej – bardzo dobrej opinii o systemie oceny efektów kształcenia jest zamieszczony powyżej (jak i w wielu miejscach tego Raportu) opis działań, które umożliwiają i zmuszają studenta do publicznych prezentacji, a więc pozwalają na ocenę jego wiedzy, umiejętności i kompetencji w bardzo szerokim wymiarze, szczególnie pożądanym przy aktywności artystycznej.

Wizytowany kierunek nie prowadzi kształcenia na odległość.

- **analiza skali i przyczyn odsiewu.**

Skala odsiewu występuje w stopniu nieznacznym (ok. 5% w skali roku). Główną przyczyną skreślenia z listy studentów jest rezygnacja ze studiów i nieprzystąpienie do egzaminu dyplomowego (licencjackiego lub magisterskiego).

4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

- **Ocena monitorowania przez jednostkę karier absolwentów na rynku pracy oraz wykorzystania uzyskanych wyników w doskonaleniu jakości procesu kształcenia. procedur i mechanizmów umożliwiających badanie losów (karier) absolwentów oraz dostosowanie efektów kształcenia do oczekiwań absolwentów ocenianego kierunku studiów i otoczenia społeczno-gospodarczego (w tym rynku pracy), a także stopnia zaangażowania (wpływu) przedstawicieli tych interesariuszy na kształtowanie**

struktury efektów kształcenia. Analiza efektywności działalności prowadzonej przez uczelnię/jednostkę w tym zakresie.

Jednostka nie monitoruje karier swoich absolwentów na rynku pracy systemowo, ale wykorzystuje swoje własne możliwości w tym zakresie. Uzyskane wyniki są uwzględniane przy pracach nad doskonaleniem jakości procesu kształcenia.

Z przeprowadzonych rozmów z nauczycielami akademickimi ocenianego kierunku wynika, że większość z nich związana jest od wielu lat z szeregiem instytucji kulturalnych i edukacyjnych, takich jak: Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku, Opera i Filharmonia Podlaska, Departament Edukacji Urzędu Miasta w Białymstoku, Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego, szkoły ogólnokształcące i muzyczne w regionie. Osoby te cechuje głęboka świadomość polskiego rynku edukacyjnego, a także kierunków rozwoju i ewolucji tego obszaru. Funkcjonując w szeroko rozumianej sferze działań artystycznych i edukacyjnych współpracują niejednokrotnie ze swoimi wychowankami, oceniają ich samodzielną pracę, m.in. zasiadając w jury różnorodnych konkursów i przesłuchań muzycznych.

Należy tu zaznaczyć, że Uczelnia zgłosiła swój udział w tworzonym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego systemie monitoringu (ankiety online) dla absolwentów Uczelni artystycznych, który niebawem powstanie.

Na ocenianym kierunku stosuje się własne, wypracowane sposoby monitorowania losów absolwentów, którzy niejednokrotnie pozostając w środowisku, gdzie studiowali, współuczestniczą w rozwoju życia muzycznego regionu i prowadzą szereg działań edukacyjnych.

Jak wynika z przeprowadzonych rozmów w czasie wizytacji oraz udostępnionych materiałów, od wielu już lat pedagodzy zatrudnieni na ocenianym kierunku pełnią funkcję interesariuszy wewnętrznych, aktywnie uczestnicząc w kształtowaniu, rozwijaniu i na bieżąco korygowaniu programów nauczania. W ocenie Przewodniczącego Wydziałowej Komisji ds. zapewniania jakości kształcenia, mimo że obowiązujące rozporządzenia wdrażane są na Uczelni dopiero od ubiegłego roku akademickiego, kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, przedstawia się jako jednostka edukacyjna w pełni stosująca od dawna rekomendowane procedury.

- **W przypadku, gdy przeprowadzana jest kolejna ocena jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń, jeśli poprzednio były sformułowane, lub efektów działań naprawczych, a także ocenić proces rozwoju kierunku.**

W trakcie poprzedniej oceny kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej nie odnotowano żadnych zastrzeżeń związanych z tematyką obejmującą problematykę zawartą w powyższym punkcie.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Podczas wizytacji zapoznano się z tematami prac licencjackich oraz magisterskich, które zostały napisane przez studentów kończących studia na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Wybrane losowo prace dyplomowe wskazują na dużą skuteczność w realizowaniu zakładanych efektów kształcenia oraz prawidłowy sposób oceny pracy studentów. Tematyka wszystkich prac dyplomowych jest zgodna z kierunkiem studiów. Zdaniem Zespołu Oceniającego poziom ww. prac należy ocenić pozytywnie. Należy również

pokreślić, że w zdecydowanej większości ocena promotora i recenzenta była całkowicie zbieżna.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zakładane efekty kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku, wymagania formułowane są dla obszaru sztuki, opis efektów kształcenia jest publikowany m.in. na stronie internetowej Uczelni;
- 2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne;
- 3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i system ten jest dostępny;
- 4) jednostka nie monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy w sposób systemowy, jednak ze względu na specyfikę kierunku, ma wiedzę na temat losów absolwentów uzyskaną w sposób nieformalny, a uzyskane informacje wykorzystuje w celu doskonalenia procesu kształcenia.

III. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1. Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta,

- **Ocena czasu trwania kształcenia, prawidłowości doboru treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia określonych dla każdego przedmiotu/modułu, w tym modułu przedmiotów do wyboru, danego poziomu kwalifikacji. W przypadku wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość ocena czy kształcenie, którego celem jest zdobycie umiejętności praktycznych, odbywa się w warunkach rzeczywistych, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów;**

Czas trwania kształcenia na ocenianym kierunku jest wystarczający dla osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na obu poziomach studiów. Dobór treści kształcenia, form zajęć dydaktycznych i metod kształcenia w celu osiągnięcia efektów kształcenia jest właściwy i prawidłowy. Bardzo dobrze i w sposób przemyślany ułożone są przedmioty i moduły w planie studiów, umożliwiające studentom stopniowe pogłębianie i rozszerzanie zakresu wiedzy i umiejętności. Należy podkreślić bardzo dobre skonstruowanie sylabusów dla poszczególnych przedmiotów objętych programem studiów w tym takie elementy jak: modułowe efekty kształcenia, treści programowe modułu, metody kształcenia, weryfikacja efektów kształcenia, korelacja efektów kształcenia z treściami i metodami kształcenia oraz metodami ich weryfikacji, formy zaliczeń, literaturę podstawową i uzupełniającą, kalkulację nakładu pracy studenta potrzebnej do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w tym liczbę punktów ECTS.

Program studiów prowadzony według standardów kształcenia z 2007 roku realizowany jest na roku III studiów pierwszego stopnia, na specjalnościach: muzyka szkolna, muzyka kościelna i prowadzenie zespołów muzycznych. Uwzględnia on pięć modułów przedmiotowych z zakresu przedmiotów podstawowych, kierunkowych, specjalności dodatkowej, kształcenia nauczycielskiego i ogólnych. Niewątpliwie ważnym elementem tego programu są praktyki pedagogiczne w zakresie metodyki muzyki, prowadzenia zespołów wokalnych, instrumentalnych, audycji muzycznych, kształcenia słuchu, nauczania plastyki i sztuki oraz psychologii i pedagogiki. Treści programowe bardzo dobrze przygotowane pod względem merytorycznym. Program studiów w pełni umożliwia studentom uzyskanie zakładanych celów kształcenia oraz zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

- **ocena zgodności przyjętej punktacji ECTS z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie, w przypadku kształcenia nauczycieli i kierunków, dla których ustalono standardy kształcenia – również zgodności z odpowiednimi standardami;**

System ECTS na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej zbudowano na zasadach Europejskiego Systemu Transferu i Akumulacji Punktów i Suplementu do Dyplomu wydanego w roku 2004 przez Komisję Europejską.

Przyjęta punktacja ECTS jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie. Przypisana niektórym przedmiotom różna ilość punktów ECTS w poszczególnych semestrach studiów (dyrygentura, dyrygowanie, chór, kształcenie słuchu, kształcenie słuchu z zasadami muzyki, metodyka prowadzenia audycji muzycznych, metodyka kształcenia słuchu, historia muzyki, instrumentu szkolne, literatura muzyczna, zespoły instrumentalne, zajęcia muzyczno-ruchowe, seminarium pracy dyplomowej, metodyka wczesnej edukacji z rytmiką, metodyka prowadzenia chóru, organy, akompaniament liturgiczny, improwizacja fortepianowa, propedeutyka kompozycji i aranżacji, działania multimedialne w edukacji muzycznej, improwizacja organowa, śpiew liturgiczny, chorał gregoriański, metodyka nauczania gry na organach, praktyka w zakresie nauczania gry na organach, integracja sztuk, metodyka muzyki i zajęć artystycznych) jest proporcjonalna do koniecznego wkładu pracy niezbędnej do realizacji zakładanych efektów kształcenia i treści programowych zawartych w sylabusach.

Stworzona przez ECTS możliwość fakultatywnego wybierania określonych przedmiotów została uwzględniona w planach studiów i w pełni dostosowana do wymagań Krajowych Ram Kwalifikacji w tym zakresie. 30% łącznej punktacji ECTS student realizuje w ramach przedmiotów obieralnych (swobodnego i ograniczonego wyboru). Wszyscy studenci, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2012/13 wykorzystują tę możliwość – wynika to z planów studiów. Przyjęta punktacja ECTS w planach studiów, które realizowane są w oparciu o standardy kształcenia jest zgodna z przepisami ustalającymi podstawowe wymagania w tym zakresie i wynosi 180 punktów w całym cyklu studiów.

Należy również dodać, iż z raportu samooceny wynika, że zauważa się potrzebę stopniowej rewizji oszacowania punktacji ECTS w ramach poprawiania jakości kształcenia.

- **Ocena prawidłowości sekwencji przedmiotów i modułów określonej w planie i programie studiów;**

W czasie dokonywanej oceny programowej na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej studenci kształcą się w oparciu o dziewięć planów studiów (na studiach pierwszego stopnia rok III – skonstruowanych z uwzględnieniem tzw. standardów kształcenia

i drugiej specjalności (plany wygasające) oraz na studiach pierwszego stopnia rok I i II, studiach drugiego stopnia rok I i II – z uwzględnieniem Krajowych Ram Kwalifikacji) w specjalnościach: na studiach pierwszego stopnia – muzyka kościelna, muzyka szkolna, prowadzenie zespołów muzycznych oraz na studiach drugiego stopnia – muzyka kościelna, edukacja artystyczna szkolna i prowadzenie zespołów muzycznych. Sekwencja przedmiotów i modułów określona w planie i programie studiów jest prawidłowa. Należy podkreślić bardzo czytelną konstrukcję planów studiów wszystkich specjalności obu poziomów studiów w oparciu o KRK i wygasające plany studiów w oparciu o standardy kształcenia (rok III studia pierwszego stopnia).

- **Ocena spójności programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena czy system kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych;**

Działania z obszaru obowiązkowych praktyk pedagogicznych stanowią integralną część procesu kształcenia przyszłych nauczycieli muzyki odbywającego się w czasie studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Program i zakres praktyk uwzględniający zapotrzebowanie specjalnościowe zgodny jest z obowiązującym prawem (Rozporządzenie MKiDN z dnia 28 września 2011 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych, placówek kształcenia artystycznego i placówek doskonalenia nauczycieli, Rozporządzenie MNiSW z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Rozporządzenie MNiSW z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela). Zapisy Regulaminu praktyk określają cele i formy działań praktycznych studenta, zasady organizacji i warunki zaliczenia praktyk. W Regulaminie wyszczególnione są obowiązki studentów, obowiązki opiekunów oraz obowiązki metodyków przedmiotowych. Szczegółowe planowanie praktyk na dany rok akademicki przyjmuje formę konsultacji. Podczas realizacji praktyk zwraca się szczególną uwagę nie tylko na zdobywanie przez studenta wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu treści objętych programem praktyk, ale także przede wszystkim na kształtowanie postaw i motywacji studenta. Praktyki pedagogiczne stanowią integralną część procesu kształcenia studentów na Wydziale Instrumentalno-Pedagogicznym UMFC w Białymstoku. Celem praktyk jest gromadzenie doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela i konfrontowanie nabytej wiedzy z zakresem dydaktyki szczegółowej oraz psychologii i pedagogiki z rzeczywistością pedagogiczną, odbywające się w działaniu. Student zobowiązany jest do odbycia praktyk w wymiarze minimum 150 godzin zgodnie z planami studiów poszczególnych specjalności.

W trakcie realizowania praktyk następuje kształtowanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych studentów – przyszłych nauczycieli, poprzez: zapoznanie ze specyfiką placówki, w której praktyka jest odbywana, obserwowanie, współdziałanie z opiekunem praktyk, pełnienie roli opiekuna-wychowawcy, pełnienie roli nauczyciela, analizę i interpretację zaobserwowanych oraz doświadczonych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych. Dokumentem potwierdzającym realizację praktyk pedagogicznych jest Dzienniczek praktyk zatwierdzony przez Radę Wydziału.

Spójność programu i wymiaru praktyk studenckich, terminu ich realizacji oraz doboru miejsc, w których się odbywają, z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk jest właściwa. System kontroli i zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

- **Ocena organizacji procesu kształcenia realizowanego w ramach poszczególnych form kształcenia przewidzianych dla danego kierunku, poziomu i profilu studiów w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia. Prawdliwość organizacji kształcenia w ZOD, jeżeli taki ośrodek funkcjonuje w ramach jednostki. Ocena prawidłowości doboru form realizacji zajęć dydaktycznych z przedmiotów tworzących moduł praktyczny (zajęcia praktyczne, w tym w środowisku pracy) do założonych efektów kształcenia;**

Zasady studiowania na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej określa przede wszystkim Regulamin studiów UMFC. Zawiera on, prócz przepisów ogólnych i systemu opłat za studia, także organizację studiów, prawa i obowiązki studenta, indywidualną organizację studiów, zasady i tryb zaliczeń, zasady przeniesień i studiowania na innych kierunkach, urlopy, nagrody i wyróżnienia, tryb skończenia studiów oraz egzaminu dyplomowego (licencjackiego i magisterskiego). Formy zaliczeń określa plan studiów. Są one w pełni dostosowane do treści programowych każdego przedmiotu i skutecznie weryfikują uzyskiwane efekty kształcenia. Każdy pedagog wykorzystuje formę zaliczenia przedmiotu w sposób bezpośrednio wynikający z przekazywanych przez niego treści programowych, uwzględniając typy zadań, problemów do rozwiązania, wiedzy i umiejętności z jednej strony przypisanych przedmiotowi, a z drugiej – wymaganych od studenta w toku procesu dydaktycznego.

Dokładna ocena organizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku w kontekście możliwości osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia, będzie możliwa dopiero po zakończeniu pełnego cyklu nauczania (trzyletniego dla studiów I stopnia i dwuletniego dla studiów II stopnia).

- **Ocena możliwości indywidualizacji procesu kształcenia studentów wybitnie uzdolnionych, studentów niepełnosprawnych;**

Na ocenianym kierunku możliwe jest studiowanie w ramach indywidualnego planu studiów (IPS). Obejmuje on możliwość indywidualnego toku studiów – na wniosek studenta, za zgodą dziekana, kierownika Zakładu oraz w porozumieniu z pedagogiem przedmiotu głównego. O indywidualny program kształcenia mogą ubiegać się studenci: wybitnie uzdolnieni, niepełnosprawni. Indywidualizację organizacji studiów opisuje rozdział V Regulaminu studiów.

Proces kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej jest wysoce zindywidualizowany. Duża część zajęć jest indywidualna, co umożliwia bliską relację typu „mistrz-uczeń”. Studenci kierunku przydzieleni są do klas prowadzonych przez pedagogów – wybitnych chórmistrzów, co daje warunki zapoznania się przez studentów ze specyfiką profesjonalnie wykonywanego zawodu. Studenci są w bliskich relacjach z prowadzącymi zajęcia, a na latach dyplomowych objęci są indywidualną opieką dydaktyczną, kiedy to piszą prace dyplomowe (licencjackie i magisterskie).

2. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

- **Ocena czy zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość;**

Wszystkie zakładane efekty kształcenia znajdują swoje odzwierciedlenie w treściach programowych, zaś formy i metody dydaktyczne w postaci wykładów, ćwiczeń, zajęć praktycznych, jak również kolejność wprowadzanych przedmiotów pozwalają na pełną realizację wszystkich treści programowych – cały system tworzy spójną całość.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1 Realizowany program kształcenia w oparciu o KRK oraz standardy kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta;

2) zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

IV. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu

Na ocenianym kierunku zatrudnionych jest 65 pracowników naukowo – dydaktycznych i dydaktycznych: 5 profesorów, 6 doktorów habilitowanych, 31 doktorów, 23 magistrów, reprezentujących dziedziny:

sztuk muzycznych – 4 profesorów, 4 doktorów habilitowanych, 28 doktorów, 20 magistrów; nauk humanistycznych – 1 profesor, 1 dr hab., 2 doktorów, 8 magistrów; nauk socjologicznych: 1 doktor;

Taka liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów realizacji programu nauczania na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej

Załącznik nr 5 Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. minimum kadrowe.

2) Ocena spełnienia przez nauczycieli akademickich wymienionych w minimum kadrowym warunków określonych w przepisach prawa (w tym posiadanie odpowiednich kwalifikacji naukowych i dorobku w danym obszarze wiedzy lub doświadczenia zawodowego, pensum dydaktyczne, wymiar czasu pracy, a w przypadku studiów na poziomie magisterskim/drugiego stopnia-podstawowe miejsce pracy, nie przekroczenie limitu minimum kadrowych, złożenie oświadczenia dotyczącego zaliczenia do minimum kadrowego).

Analiza minimum kadrowego przeprowadzona została w oparciu o przepisy rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków,

prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131). W tezkach osobowych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe kierunku znajdują się dokumenty potwierdzające posiadanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych w zakresie obszaru sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy.

*W dniu akredytacji władze Wydziału do minimum kadrowego zgłosiły **10 nauczycieli akademickich: 3 nauczycieli z tytułem naukowym profesora, 1 nauczyciela ze stopniem naukowym doktora habilitowanego, 6 nauczycieli ze stopniem naukowym doktora**, którzy spełniają warunki określone w §14 ust.3 i § 15 ust. 3 tj.: „Minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na kierunku studiów w obszarze sztuki stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej trzech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora, dla studiów drugiego stopnia - co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej czterech nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”. Spełnione są także wymagania określone w § 13 ust. 2, tj.: „Do minimum kadrowego, o którym mowa w § 15, są wliczani nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy”, a także § 13 ust.. 3, tj.: „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra”.*

Wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego złożyły na rok akademiki 2013/2014 oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów.

Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112 a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 z późn. zm.).

Do minimum kadrowego wizytowanego kierunku Zespół Oceniający zaliczył na studiach I stopnia: 3 profesorów i 3 doktorów, natomiast na studiach II stopnia 2 profesorów, 1 dr hab. i 4 doktorów. Tym samym wymagania minimum kadrowego na ocenianym kierunku zostały spełnione,

W skład minimum kadrowego wchodzi reprezentanci obszaru sztuki, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz obejmuje ono reprezentantów, do których odnoszą się efekty kształcenia (dziedzina sztuk muzycznych, dyscypliny: kompozycja i teoria muzyki, instrumentalistyka, dyrygentura, wokalistyka)..

Zaliczone do minimum kadrowego osoby spełniają wymagania zarówno merytoryczne jak i formalne, a ponadto posiadają znaczące osiągnięcia oraz dorobek artystyczny. Tym samym warunki, jakie muszą spełniać jednostki organizacyjne uczelni, aby prowadzić studia na określonym kierunku i poziomie kształcenia zawarte w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków, prowadzenia

studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131) zostały spełnione.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania określone w § 17 ust. 1 pkt.1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków, prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 z późn. zm.) **wynosi 1:4,3 przy wymaganym 1:25.**

W celu oceny stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów dokonano analizy zaliczenia do tego minimum nauczycieli akademickich zatrudnionych w latach: 2010-2014. Na przestrzeni analizowanych lat minimum zwiększyło się o nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora oraz jedną osobę ze stopniem doktora – wzrost o 2 nauczycieli akademickich.

Skład minimum kadrowego należy ocenić jako stabilny.

Obsada zajęć dydaktycznych jest w zdecydowanej większości prawidłowa. W nielicznych przypadkach należy jednak zwrócić uwagę na powierzanie zajęć nauczycielom akademickim posiadającym przygotowanie z zakresu obszaru sztuki a nie nauk humanistycznych, dyscyplina- historia. Podobne wątpliwości wyraził Zespół Oceniający podczas poprzedniej oceny wizytowanego kierunku.

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena;

Hospitowane w trakcie wizytacji zajęcia były bardzo interesujące, odbywały się zgodnie z planem zajęć i prowadzone były w sposób merytoryczny i z dużym zaangażowaniem. Wszyscy nauczyciele wykazali dobrą wiedzę w zakresie prowadzonego przedmiotu jak również bogate doświadczenie artystyczne, pozwalające celnie, korygować błędy i uchybienia studenta.

• Ocena prowadzonej polityki kadrowej i jej spójności z założeniami rozwoju ocenianego kierunku studiów

Polityka kadrowa jest spójna z założeniami rozwoju ocenianego kierunku. Dualizm działalności naukowej i artystycznej ma odzwierciedlenie w strukturze kwalifikacji kadry dydaktycznej. Kierunek Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej należy do obszaru kształcenia w zakresie sztuki (dziedzina sztuki muzyczne). Przy planach rozwoju kadry należy dążyć do zatrudniania osób o kwalifikacjach w pełni odpowiadających temu obszarowi. Procedury doboru oraz weryfikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów opierają się na następujących narzędziach:

- konkursy na stanowiska (zatrudnianie osób o najwyższych kwalifikacjach i osiągnięciach),*
- zatrudnianie na okres zamknięty, w trakcie którego oceniane są rezultaty pracy dydaktycznej,*
- hospitacje prowadzonych zajęć przez samodzielnego pracownika naukowego wyznaczonego przez Dziekana,*
- ankiety studentów, w których oceniana jest m.in. jakość merytoryczna zajęć, sposób ich prowadzenia i inne elementy stanowiące podstawę do oceny wykładowców.*
- sondaże, rozmowy*

Polityka kadrowa i system wspierający rozwój kadry naukowo-dydaktycznej jest integralnie związany z zadaniami merytorycznymi, jakie są realizowane w procesie dydaktycznym. Ma ona zapewnić studiującym optymalny poziom kształcenia. System wspierania rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej prowadzony jest w oparciu o następujące działania:

- a) opieka samodzielnego pracownika naukowego (profesora) nad młodym pracownikiem naukowo-dydaktycznym (hospitacje, konsultacje, rozmowy)*
- b) finansowanie udziału niesamodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych w różnego rodzaju konferencjach, sympozjach naukowych, warsztatach przez ośrodek białostocki i inne podmioty*
- c) działalność młodych pracowników naukowo-dydaktycznych w kołach naukowych; członkowie kół współpracują z Prodziekanem – odpowiedzialnym za akcję koncertową Wydziału między innymi w aspekcie organizacji seminariów, koncertów oraz dofinansowania bieżącej działalności.*
- d) wsparcie pracowników Działu Nauka UMFC w realizacji planowanych przedsięwzięć naukowo-artystycznych*

- **Opinie prezentowane przez nauczycieli akademickich podczas spotkania z zespołem oceniającym, perspektywy rozwoju kierunku i ograniczenia w kontekście misji i strategii:**

Na spotkaniu nauczycieli akademickich z Zespołem Oceniającym poruszane były głównie kwestie związane z dydaktyką na kierunku edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Poruszano również temat dotyczący „drugiego kierunku” w świetle Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Zespół Oceniający wyjaśniał problemy wynikające z zapisu art. 29 Ustawy, w aspekcie zadawanych pytań do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przez uczelnie wyższe i Parlament Studentów RP.

Dyskusja dotyczyła również wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia i elementów, które wpływają na doskonalenie procesu kształcenia, w tym o dużej roli ankiet, które służą do oceny pedagogów czy losów absolwentów ocenianego kierunku.

Ważnym elementem spotkania była dyskusja dotycząca programu Erasmus i małej aktywności studentów w tym programie. Uczestniczący w spotkaniu nauczyciele akademicy stwierdzili, że znikome w ostatnich pięciu latach zainteresowanie udziałem studentów ocenianego kierunku w programach międzynarodowych, wynika z braku chęci kontynuowania nauki na uczelniach o niższym poziomie dydaktyczno-naukowym.

Zespół oceniający zachęcał pedagogów, aby aktywnie i czynnie brali udział w programie Erasmus. Padło również pytanie ze strony Pedagoga o statusie zatrudnienia w aspekcie przydzielonych godzin przez władze wydziału. Komisja wyjaśniła tę kwestię po zakończeniu spotkania z pedagogami z Dziekanem Wydziału

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego w pełni Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji założonego programu kształcenia;

2) dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry wchodzącej w skład minimum kadrowego dla studiów I i II stopnia są zgodne z wymaganiami stawianymi na wizytowanym

kierunku studiów. Również pozostała kadra pedagogiczna spełnia w zdecydowanej większości powyższe wymagania.

3). Jednostka prowadzi właściwą politykę kadrową o czym świadczy poziom kształcenia na ocenianym kierunku, a także pozytywnie zakończone postępowanie o nadanie tytułu profesora sztuki czy podjęcie procedur awansowych na stopień doktora.

V. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także uwzględniająca potrzeby osób niepełnosprawnych.

- **ocena stopnia dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie i laboratoria specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych, niezbędnego księgozbioru, w tym udostępnionego przez inne biblioteki, także wirtualnie). W przypadku stwierdzenia braków w tym zakresie należy wskazać w jaki sposób braki te mają wpływ na jakość kształcenia oraz jakie efekty kształcenia nie zostaną osiągnięte;**

Oceniana jednostka dysponuje obecnie bazą dydaktyczną w postaci budynku dydaktycznego o powierzchni użytkowej - 2.892 m, w tym powierzchni dydaktycznej - 1.005 m.kw.

Pomieszczenia dydaktyczne:

1. Sale koncertowe

a/ sala koncertowa: 170 miejsc z 2 fortepianami koncertowymi Petrof, przenośny sprzęt nagłaśniający, audio, projektor multimedialny, laptop. Aktualnie trwają prace związane z zakupem i montażem w sali stacjonarnego projektora multimedialnego, zdalnie sterowanego.

b/ sala kameralna: ok. 80 miejsc, z fortepianem Yamaha i pianinem. Sprzęt audio, projektor multimedialny.

2. Sale dydaktyczne

a/ sale dla zajęć zbiorowych

b/ sale instrumentalne

c) sale dydaktyczne w domu studenta

d) pracownie specjalistyczne

Liczba sal, ich kubatura i wyposażenie są zadowalające w odniesieniu do ocenianego kierunku.

Należy podkreślić że w trakcie realizacji jest budowa nowego budynku dydaktycznego, która w znaczący sposób poprawi stan bazy materialnej Wydziału. Planowane zakończenie prac

i oddanie budynku do użytku - wrzesień 2015 r.

Okablowanie strukturalne budynku doprowadzone jest do większości pomieszczeń Uczelni i domu studenta, za wyjątkiem tzw. ćwiczeniówek, które służą wyłącznie do prowadzenia indywidualnych zajęć z gry na instrumentach.

*Liczba przyłączy komputerowych RJ45
(sieć LAN): 60 szt.*

*Liczba routerów WiFi
(sieć bezprzewodowa): 5szt*

*Liczba routerów WiFi
dla sieci Eduroam 5 szt.*

Na Wydziale funkcjonują dwie sieci komputerowe. Pierwsza sieć przeznaczona jest dla potrzeb administracji uczelni oraz Biblioteki

Zakres wykorzystania drugiej sieci obejmuje:

- WiFi Eduroam,*
- LAN Eduroam,*

Sieć LAN i WiFi obsługiwana jest przez pięć serwerów:

- serwer „Chopin”, strona WWW UMFC,*
- serwer „Pomocnik”, router sieciowy,*
- serwer „Korweta”, zapasowy System Finansowo-Księgowy i Kadry,*
- serwer „Biblioteka”, zapasowy biblioteki,*
- wirtualny serwer pocztowy udostępniony przez MSK Biaman*

Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny ma połączenie światłowodem z Miejską Siecią Komputerową o szybkości przesyłu 100 Mb/s.

Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny współpracuje w ramach Platformy Obsługi Nauki PLATON.

W ocenianej jednostce funkcjonuje Biblioteka Wydziału Instrumentalno-Pedagogicznego UMFC w Białymstoku, założona w 1975 r.

*Podstawę zasobu stanowią zbiory muzyczne - nuty, książki (głównie muzyczne), dokumenty dźwiękowe oraz czasopisma muzyczne polskie i zagraniczne. Ogółem księgozbiór liczy ponad **34.000** jednostek inwentarzowych. Słabą stroną jest fakt, że biblioteka, nie zawiera książek zawartych w sylabusach oraz nut niezbędnych studentom do ćwiczeń. Konsekwencją tego jest fakt, że studenci zobowiązani są zamawiać książki z innych bibliotek bądź też kupować literaturę oraz nuty, co naraża ich na dodatkowe koszty.*

*W Czytelni jest **10** miejsc dla użytkowników, a w Fonotece **2** kabiny odsłuchowe – **4** stanowiska przeznaczonymi do słuchania muzyki. Użytkownicy mają do dyspozycji **4** komputery w tym **2** najnowszej generacji z dotykowymi ekranami służące do wyszukiwania księgozbioru, **2** do pracy naukowej (pisanie prac, Internet, drukowanie).*

*W wypożyczalni zarejestrowanych jest **581** użytkowników. W ciągu jednego roku akademickiego bibliotekę odwiedza ponad **7.000** użytkowników, a liczba wypożyczeń przekracza **12.000**.*

Tematyka zbiorów odzwierciedla kierunki i specjalności występujące na Wydziale..

Gromadzona jest literatura potrzebna do realizowania procesu dydaktycznego z pedagogiki instrumentalnej i edukacji artystycznej szkolnej, dyrygentury chóralnej, muzyki kościelnej, wokalistyki, jak również do nauki języków obcych.

Pozytywnie należy ocenić stopień dostosowania bazy dydaktycznej służącej realizacji

procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów w stosunku do możliwości osiągnięcia deklarowanych efektów kształcenia, w szczególności – w zakresie zapewniania dostępu do infrastruktury niezbędnej z uwagi na specyfikę kierunku (sale wykładowe, pracownie specjalistyczne oraz ich wyposażenie, dostęp do komputerów, Internetu, specjalistycznego oprogramowania, specjalistycznych baz danych).

Dokumenty dźwiękowe (płyty CD, analogowe, kasyety magnetofonowe) to: nagrania z muzyki klasycznej: symfonie, koncerty, utwory z muzyki kameralnej, utwory wokalne i wokально-instrumentalne, utwory na poszczególne instrumenty obowiązujące w programie dydaktycznym uczelni artystycznej.

W skład zasobu wchodzi również kasyety VHS oraz płyty DVD – opery, utwory instrumentalne oraz recitale wybitnych śpiewaków potrzebne do kształcenia wokalistów.

Uzupełnieniem zbiorów Fonoteki jest baza muzyczna działająca online **Naxos Music Library (NML)**. Subskrypcję NML zakupiono w październiku 2012 r. Jest to cyfrowa baza zawierająca ok. 89 tys. płyt CD obejmująca swoim zasięgiem wszystkie nagrania firmy Naxos oraz 450 nagrań innych wytwórni płytowych. Zakres bazy – od średniowiecza do czasów współczesnych. Wybrane utwory można słuchać na komputerach w Czytelni, na terenie całej uczelni dzięki bezprzewodowej sieci Eduroam oraz z osobistych komputerów po uzyskaniu dostępu do NML w Bibliotece. Do bazy może mieć dostęp w tym jednocześnie 5 osób.

W ciągu roku w statystyce NML zarejestrowano prawie **700** logowań i odsłuchano prawie **1400** nagrań.

Użytkownicy mają również dostęp do e-czasopisma **Wychowanie Muzyczne**, z którego można korzystać bez ograniczenia na komputerach dostępnych w całej uczelni.

Od nowego roku akademickiego 2013/2014 w Bibliotece wdrożono najnowszą wersję programu bibliotecznego **ALEPH**.

- **ocena bazy instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne oraz prawidłowości doboru miejsc odbywania praktyk;**

Na szczególną uwagę zasługuje realizowany przez ocenianą jednostkę w Szkole Podstawowej nr 26 w Białymstoku i Szkole Podstawowej nr 6 w Białymstoku - innowacyjny program pedagogiczny „Śpiewająca klasa”.

Oceniana jednostka od wielu lat współpracuje z wieloma podmiotami, gdzie odbywają się praktyki studentów. Dobór tych miejsc, ich odpowiednia jakość stwarzają bardzo dobre warunki do realizacji zajęć praktycznych.

- **ocena przystosowania infrastruktury dydaktycznej do potrzeb studentów niepełnosprawnych;**

Budynek, w którym obecnie funkcjonuje oceniany kierunek nie jest przystosowany dla studentów niepełnosprawnych, ale na podstawie rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału można stwierdzić, że ze strony osób z niepełnosprawnościami nie ma zainteresowania tym kierunkiem, być może wynika to z konieczności realizacji takich przedmiotów jak np. rytmika.

w przypadku kolejnej oceny jakości kształcenia na danym kierunku studiów należy ocenić dokonane zmiany, odnieść się do stopnia realizacji zaleceń sformułowanych poprzednio, efektów działań naprawczych, a także ocenić wpływ zmian infrastruktury na możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia i jego jakość.

Biorąc pod uwagę daleko zaawansowane prace przy budowie nowego obiektu, baza lokalowa ocenianego kierunku stworzy możliwości do wprowadzenia nowych ofert edukacyjnych, a także polepszy komfort przy tak aktywnie prowadzonej działalności koncertowej. Obecne warunki lokalowe kierunku pozwalają bowiem na pełną realizację zakładanych celów, ale trudno jest mówić w tym przypadku o pełnym komforcie studentów, nauczycieli akademickich, jak i społeczności lokalnej (w tym uczniów szkół różnego szczebla), którzy w działaniach tych uczestniczą.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

- 1). infrastruktura dydaktyczna pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia; przejście w roku akademickim 2014/2015 nowego budynku dydaktycznego w sposób znaczący wpłynie na poprawę warunków kształcenia;
- 2). sale wyposażone są w odpowiedni sprzęt niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, studenci mają stały dostęp do Internetu oraz aparatury audio-wizualnej;
- 3) oferta biblioteki nie w pełni odpowiada potrzebom studentów, księgozbiór nie zawiera wszystkich pozycji literatury dydaktycznej wymaganych w sylabusach. Obecna infrastruktura nie jest przystosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

VI. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

- **Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnie akademickim. Jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.**

Badania naukowe/artystyczne prowadzone są w zakresie obszaru sztuki, w dyscyplinach a) instrumentalistyka, b) wokalistyka, c) edukacja artystyczna i dydaktyka muzyczna, d) dyrygentura.

Profil badawczy działających na Wydziale siedmiu Zakładów jest uwarunkowany zainteresowaniami naukowymi poszczególnych pedagogów. Na Wydziale obowiązuje system kwalifikacji projektów zgłaszanych do realizacji w ramach konkursowego trybu postępowania, celem finansowania działalności polegającej na prowadzeniu badań naukowych, prac rozwojowych, organizacji seminariów, sesji, konferencji służących rozwojowi młodych naukowców (m.in. granty doktorskie i habilitacyjne).

Jakość badań realizowanych w ramach przydzielonych środków weryfikowana jest na podstawie składanych sprawozdań finansowych i merytorycznych, jak również publikacji naukowych. Procedury te są podstawą do ewentualnego kontynuowania badań w wybranych obszarach nauki i sztuki.

W latach 2010-2013 na działalność statutową Zakładów Wydziału Instrumentalno-

Pedagogicznego w Białymstoku z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydano:
2010 – 11 404,02 zł
2011 – 14 925,30 zł
2012 – 92 563,95 zł
2013 (od stycznia do października) – 141 271,75 zł

Powyższe dane wskazują na wyraźny rozwój działalności naukowej prowadzonej przez pedagogów Wydziału (m.in. badania naukowe, uczestnictwo w seminariach), w tym przez osoby pracujące na ocenianym kierunku.

- **ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji / publikacji ich wyników;**

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia - na kierunku: Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej. Należy wyraźnie zaznaczyć, że jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

Bardzo pozytywnie należy ocenić wpływ prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania (choćby ze względu na podejmowaną tematykę, czy obszar badań). Wysoka ocena dotyczy także udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji / publikacji ich wyników. Współpraca ta obejmuje także szereg podmiotów z otoczenia gospodarczego i społecznego, o czym była już mowa przy opisie działań podejmowanych wspólnie z interesariuszami zewnętrznymi.

Wyniki realizowanych badań naukowych oraz najnowsze osiągnięcia w danym obszarze nauki są wykorzystywane w procesie dydaktycznym studentów na wszystkich poziomach kształcenia. Aktywność studentów i pedagogów w pozyskiwaniu środków na projekty artystyczne spoza budżetu Uczelni:

- **Stypendia Młodym Twórcom** przyznawane przez Prezydenta Miasta Białegostoku:
- **Stypendia Profesjonalnym Twórcom** przyznawane przez Prezydenta Miasta Białegostoku:

Studenci kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej biorą czynny udział jako autorzy projektów z obszaru różnych form kształcenia przez sztukę - w kolejnych edycjach seminarium „Wychowanie przez sztukę”.

- **ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny;**

Działalność naukowo-artystyczna pedagogów i studentów na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej odbywa się w ramach Zakładu Dyrygentury Chóralnej oraz Zakładu Edukacji Artystycznej. Zakład Dyrygentury Chóralnej sprawuje opiekę merytoryczną i organizacyjną nad działalnością programu edukacyjnego skierowanego do dzieci i młodzieży zrzeszonej w chórach szkolnych „Śpiewająca Polska”. Na Wydziale Instrumentalno-Pedagogicznym prowadzona jest także działalność koncertowa.

Wśród instytucji, z którymi oceniana jednostka prowadzi ścisłą współpracę należy wymienić:

- Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku
- Opera i Filharmonia Podlaska

- Departament Edukacji Urzędu Miasta w Białymstoku
- Szkoła Podstawowa nr 26 w Białymstoku i Szkoła Podstawowa nr 6 w Białymstoku – miejsce realizacji innowacji pedagogicznej „Śpiewająca klasa”,
- Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego
- Archidiecezjalna Komisja Muzyki Kościelnej w Białymstoku
- szkoły ogólnokształcące i muzyczne w regionie,
- Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku

Przedstawione dane pozwalają stwierdzić, że bardzo znaczącym dla rozwoju życia kulturalnego w mieście i regionie, w którym oceniany kierunek funkcjonuje, jest wpływ działalności artystyczno - naukowej podejmowany przez pracowników i studentów wizytowanej jednostki.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego w pełni
Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Bardzo pozytywnie należy ocenić wpływ prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania. Wysoka ocena dotyczy także udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji / publikacji ich wyników.

VII. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów;

- **Ocena czy zasady rekrutacji umożliwiają dobór kandydatów posiadających wiedzę i umiejętności niezbędne do uzyskania w procesie kształcenia zakładanych efektów kształcenia. Ocena czy nie zawierają regulacji dyskryminujących określoną grupę kandydatów. Ocena zasad ustalania wielkości rekrutacji - uwzględnienie związku liczby rekrutowanych studentów z potencjałem dydaktycznym jednostki i jakością kształcenia;**

System rekrutacji kandydatów na studia wynika z corocznych uchwał Senatu. Dotyczą one zasad rekrutacji na poszczególne kierunki/specjalności oraz limitów przyjęć kandydatów na pierwszy rok studiów. Rekrutacja na studia prowadzona jest przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną. W każdym roku akademickim wydawane są informatory dla kandydatów na studia, w których zawarte są informacje o Uczelni, jak również informacje dotyczące każdego z oferowanych kierunków studiów i realizowanych w ramach tych kierunków specjalnościach. Informacje dla kandydatów na studia w sposób ciągły dostępne są na stronie internetowej Uczelni. Zawierają one w szczególności tryb rekrutacji na kierunki studiów prowadzone na Uczelni oraz syntetyczną informację o sylwetce absolwenta i planach studiów. Kryteria przyjęć kandydatów na studia opisane są w sposób zrozumiały i klarowny. Osoba ubiegająca się o przyjęcie na studia oprócz złożenia kompletu wymaganych dokumentów musi zdać sprawdzian z wiedzy i umiejętności niesprawdzanych w trybie egzaminu maturalnego, takich jak kształcenie słuchu, gra na instrumencie i inne, w zależności od specjalności.

Postępowanie związane z przyjęciem na studia ma charakter konkursowy, wyniki postępowania są jawne. Sformułowane zasady rekrutacji nie zawierają zapisów dyskryminujących. Zdaniem Zespołu Oceniającego kryteria rekrutacji są przejrzyste i umożliwiają później odpowiednie przygotowanie merytoryczne na pierwszym roku studiów.

- **ocena prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia – ogólnych, specyficznych i szczegółowych (dla kierunku, poziomu kwalifikacji i profilu, modułu kształcenia);**

Zgodnie Rozporządzenie MNiSW plan i program studiów uwzględnia liczbę godzin zajęć dydaktycznych, rodzaje modułów wraz z przypisanymi do nich przedmiotami i punktami ECTS. Za zasadę kształtowania systemu punktacji przyjęto łączną liczbę minimum 60 punktów w skali jednego roku a łączna liczba punktów ECTS dla studiów pierwszego stopnia nie może być mniejsza niż 180, a dla studiów drugiego stopnia nie mniejsza niż 120, a 1 punkt ECTS odpowiada 30 godzinom pracy studenta.

Plan studiów pierwszego stopnia na specjalności prowadzenie zespołów muzycznych przewiduje sześć semestrów, 2040 godzin zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać 180 pkt. ECTS. Drugi stopień studiów tej specjalności obejmuje cztery semestry, 870 godzin dydaktycznych, za które student może uzyskać 180 punktów ECTS. Plan studiów pierwszego stopnia na specjalnościach muzyka szkolna i muzyka kościelna przewiduje sześć semestrów, 2025 godzin zajęć dydaktycznych, za które student może uzyskać 180 pkt. ECTS. Drugi stopień studiów na specjalności edukacja artystyczna szkolna oraz muzyka kościelna obejmuje cztery semestry, 915 godzin dydaktycznych, za które student może uzyskać 180 punktów ECTS.

Analizując sylabusy dla poszczególnych przedmiotów na ocenianym kierunku należy stwierdzić, iż nakład pracy i czas niezbędny do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia określony jest prawidłowo. Wynika to z ujętej w każdym sylabusie kalkulacji nakładu pracy studenta potrzebnej do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia mierzonego w godzinach i obejmującego następujące działania: zajęcia dydaktyczne – godziny kontaktowe, przygotowywanie się do zajęć, pracę z literaturą, konsultacje, przygotowywanie się do prezentacji/koncertu, przygotowywanie się do egzaminu, zaliczenia, łączny nakład pracy studenta w godzinach oraz łączną liczbą punktów ECTS.

2) system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen;

- **ocena czy system oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zapewnia przejrzystość i obiektywizm formułowania ocen, a wymagania w nim określone są wystandaryzowane;**

Uczelnia zapewnia właściwe warunki wspierania procesu uczenia się. System oceny osiągnięć dydaktycznych studentów zawiera wystandaryzowane wymagania. Zasady zaliczenia przedmiotu i wymagania egzaminacyjne, które określone są w planie studiów i sylabusach w pełni dostosowane są do treści programowych każdego przedmiotu i skutecznie weryfikują uzyskiwane efekty kształcenia. Każdy pedagog wykorzystuje formę zaliczenia przedmiotu w sposób bezpośrednio wynikający z przekazywanych przez niego treści programowych, uwzględniając typy zadań, problemów do rozwiązania, wiedzy i umiejętności z jednej strony

przypisanych przedmiotowi, a z drugiej – wymaganych od studenta w toku procesu dydaktycznego.

3) struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów;

- **ocena możliwości mobilności studentów stworzonych przez plan studiów i organizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Ocena działań wspierających mobilność studentów, w tym związanych z popularyzacją wiedzy na temat systemu ECTS, kraju jak i za granicą;**

Studenci mają możliwość korzystania z programu wymiany międzynarodowej LLP Erasmus, który umożliwia kontynuację studiów w innych europejskich uczelniach.

Na podstawie dostarczonych danych przez ocenianą jednostkę w ostatnich 5 latach obserwuje się zerowe zainteresowanie studentów wyjazdami w ramach programu Erasmus. Pedagodzy obecni podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA wyrazili opinię, iż realizacja kształcenia studentów na innych uczelniach zagranicznych nie jest dla nich atrakcyjna ze względu na występujące różnice programowe.

- **ocena wpływu współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia (wymiana studentów, udział studentów w badaniach realizowanych w ramach tej współpracy);**

Jednostka prowadzi współpracę międzynarodową w zakresie dydaktyki i badań naukowych. W 2013 roku odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pod hasłem Nurt narodowy w twórczości kompozytorów polskich w czasach zaborów (1772-1918) w świetle 150 rocznicy Powstania Styczniowego i była przedsięwzięciem przygotowanym przez pedagogów Zakładu Dyrygentury Chóralnej. Wśród wykładowców znaleźli się m.in. reprezentanci Uniwersytetu Agroekologicznego w Żytomierzu (Ukraina), oraz Polsko-Ukraińskiej Fundacji im. Ignacego Jana Paderewskiego (Ukraina). Na uwagę zasługuje fakt, iż studenci kierunku mieli możliwość współtworzenia konferencji biorąc czynny udział w pracach organizacyjnych (obsługa biura konferencyjnego, zaangażowanie w działania dokumentujące jej przebieg) i artystycznych. Oprócz walorów historycznych, patriotycznych konferencja ta miała ogromne znaczenie dla dalszych działań ZDCh. Nawiązano współpracę z innymi ośrodkami akademickimi w kraju oraz na Ukrainie.

Międzynarodowy Festiwal Muzyki Cerkiewnej – „Hajnówka” w Białymstoku od lat należy do najważniejszych przedsięwzięć kulturalnych, organizowanych w mieście i regionie, które ma celu utrwalanie dziedzictwa muzyki cerkiewnej – dziedzictwa, które zawsze miało i wciąż ma wielkie znaczenie dla kultury Białegostoku i Podlasia.

Seminaria i Master Class (2010,2011) realizowane we współpracy z Fundacją „Muzyka Cerkiewna” w Hajnówce mają szczególne znaczenie dla rozwoju ogólnokulturowego studentów i pedagogów kierunku, przybliżają wiedzę w zakresie historii i praktyki wykonawczej muzyki cerkiewnej. Zajęcia praktyczne mają wymierny wpływ w procesie kształcenia studentów, umożliwiają poznawanie różnych metod pracy wybitnych artystów i pedagogów reprezentujących uczelnie zagraniczne, sprzyjają osiągnięciu efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Wpływ współpracy międzynarodowej prowadzonej przez jednostkę na możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w aspekcie specjalności prowadzenie zespołów muzycznych należy ocenić pozytywnie. Jednostka powinna rozpocząć również współpracę i zorganizować konferencje naukowe, sympozja, warsztaty w ramach pozostałych specjalności (muzyka szkolna, muzyka kościelna).

4) system pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Ocena systemu opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami ocenianego kierunku studiów, w tym wspomaganie studentów w procesie uczenia się: bez udziału nauczycieli akademickich oraz z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość;

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili system opieki naukowej i dydaktycznej, a także możliwości kontaktu z prowadzącymi zajęcia. Wszyscy nauczyciele akademicy mają wyznaczone godziny konsultacji, w czasie których pozostają do dyspozycji studentów. Studenci podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA podkreślili, że mają możliwość korzystania z komunikacji elektronicznej z prowadzącymi, wielu z nich udostępniło im również swoje prywatne numery telefonów. Studenci podkreślali, że ważną rolę w procesie dydaktycznym odgrywa również dziekanat. Osoby w nim pracujące, są kompetentne i odpowiednia przygotowane. W dziekanacie osoby mogą znaleźć niezbędne informacje na temat procesu kształcenia, jak i systemu opieki materialnej. Zdaniem studentów ważną rolę odgrywają godziny otwarcia, które są dostosowane do ich potrzeb. Studenci posiadają informacje o procedurze dyplomowania. Odnosząc się do tematów prac dyplomowych, studenci mają możliwość wyboru tematu spośród zaproponowanych przez promotora, jak również mogą zaproponować własny temat, który staje się przedmiotem dyskusji podczas seminarium dyplomowego. Studenci są poinformowani o wymaganiach dotyczących egzaminu dyplomowego. Egzaminy dyplomowe przeprowadzane są komisyjnie. Obrony prac licencjackich i magisterskich odbywają się przed minimum trzyosobową komisją, w skład której wchodzi promotor, recenzent oraz dziekan lub prodziekan wydziału.

Występ artystyczny studentów studiów magisterskich ma charakter publiczny. W skład gremium oceniającego magistranta wchodzi komisja, formułująca się ze wszystkich pracowników kierunku danej specjalności. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest zaliczenie wszystkich przedmiotów i praktyk przewidzianych w programie studiów.

Ocena kompletności informacji zawartych w programach poszczególnych przedmiotów (sylabusach) i ich przydatności studentom w procesie uczenia się. Ocena przydatności zalecanych materiałów dydaktycznych do realizacji zakładanych celów i efektów kształcenia;

Podczas spotkania, studenci podkreślili że znane są im treści kart przedmiotów, zamieszczonych na stronie internetowej Uczelni oraz przedstawianych przez prowadzących na pierwszych zajęciach. Wspomniane karty zawierają podstawowe elementy, takie jak treści programowe, sugerowaną literaturę, formę zaliczenia przedmiotu oraz zakładane efekty kształcenia. W opinii ZO, wskazane treści programowe znajdują odzwierciedlenie w prowadzonych zajęciach dydaktycznych, natomiast wskazana literatura jest przeważnie aktualizowana na bieżąco. Materiały dydaktyczne, głównie literatura wskazane w kartach przedmiotów są pomocne do realizacji zakładanych efektów kształcenia.

- **Ocena mechanizmów motywujących studentów do osiągnięcia lepszych efektów kształcenia i ich skuteczności;**

Zgodnie z Regulaminem ustalania wysokości, przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, istnieje możliwość ubiegania się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów, które może być przyznane studentom w liczbie nie przekraczającej 10% studentów danego kierunku, co jest zgodne z art. 174 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

W opinii studentów, przedstawionej podczas spotkania, obowiązujące zasady stypendium Rektora jako stypendium motywacyjnego są odpowiednie i wystarczająco motywują do osiągnięcia wysokich wyników w nauce i lepszych efektów kształcenia. Ich zdaniem jest ono przyznawane sprawiedliwie, a warunki za jakie studenci są w stanie je otrzymać są publicznie znane. Najczęściej studenci informacje na jego temat wyszukują na stronach internetowych Uczelni. W przypadku wątpliwości mogą się oni zwrócić z pytaniami do dziekanatu.

- **Ocena zakresu opieki materialnej i socjalnej oferowanej studentom ocenianego kierunku studiów. Ocena działalności uczelni/jednostki wspierającej rozwój zawodowy, kulturowy i społeczny studentów;**

Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się na podstawie Regulaminu przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina zapewniającego wszystkie rodzaje świadczeń pomocy materialnej przewidziane w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Podział dotacji ze środków funduszu pomocy materialnej jak i proporcje podziału funduszu pomiędzy stypendiami są zgodne z art. 174 ust. 4 w/w ustawy. Na wniosek Samorządu Studenckiego Dziekan przekazał uprawnienia w zakresie przyznawania pomocy materialnej Komisji Stypendialnej.

Komisja Stypendialna funkcjonuje prawidłowo, a decyzje administracyjne wydawane są zgodnie z poszanowaniem art. 107 Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie z przedstawionymi dokumentami studenci stanowią większą część Komisji. W przypadku nie przyznania stypendium, student w decyzji jest informowany o możliwości odwołania się do Komisji odwoławczej, a później do sądu. Podczas spotkania ustalono również, że studenci zgodnie twierdzą, że cel systemu pomocy materialnej został osiągnięty, ponieważ pieniądze trafiają do osób najbardziej potrzebujących. Bardzo ważnym elementem jest fakt, że studenci mają odpowiedni dostęp do informacji na temat całego systemu pomocy materialnej, ponieważ można je znaleźć zarówno na stronach internetowych Uczelni oraz uzyskać je w dziekanacie.

Kryteria przyznawania stypendium specjalnego, stypendium socjalnego oraz zapomogi są zgodne z przepisami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych. Uczelnia monitoruje obowiązujący stan prawny i dokonuje na bieżąco stosownych zmian wynikających ze zmian legislacyjnych.

Uczelnia posiada własny dom akademicki, studenci wyrazili pozytywną opinię na temat warunków socjalnych oferowanych w tym obiekcie.

Członkowie organizacji studenckich cenią sobie współpracę z Władzami Wydziału. Relacje te mają charakter partnerski i otwarty na podejmowanie nowych działań. Jak wskazali przedstawiciele samorządu studenckiego, Władze Wydziału starają się wspierać organizowane przedsięwzięcia, głównie w aspekcie merytorycznym. Samorząd studencki obecnie nie posiada własnego pomieszczenia. Władze Wydziału umożliwiają im jednak korzystanie ze sprzętu administracji. W opinii przedstawicieli samorządu takie rozwiązanie jest dla nich wystarczające dla prowadzonej działalności. W kwestii finansowania

działalności kół naukowych oraz samorządu studenci nie zgłaszają zastrzeżeń, przy organizacji wszystkich wydarzeń mogą liczyć na dotacje z Funduszu Towarzystwa Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina.

Studenci mają zapewnione wsparcie ze strony uczelnianego Biura Karier, mieszczącego się w Warszawie. Studenci czerpią informację o działalności Biura ze strony internetowej, strony na portalu społecznościowym oraz z ogłoszeń wywieszanych na tablicach w budynku Wydziału.

- **Ocena poziomu zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej oraz sposobu rozstrzygania skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów**

Na podstawie opinii przedstawionych podczas spotkania z ZO PKA, należy stwierdzić, iż studenci są bardzo zadowoleni z opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Zarówno władze Uczelni, jak i inni pracownicy pozytywnie odnoszą się do studentów i oferują swoje wsparcie.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili system rozpatrywania wniosków i rozstrzygania skarg. W sytuacjach problematycznych, władze Uczelni w miarę możliwości spotykają się z zainteresowanymi i analizują zgłaszane wnioski lub skargi. Studenci podkreślali, że zawsze mogą liczyć na pomoc pracowników dziekanatu w kwestii pisania podań oraz wniosków.

- **Opinie studentów prezentowane podczas spotkania z zespołem oceniającym, wskazywane przez nich mocne i słabe strony procesu kształcenia, poziom zadowolenia z systemu opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej**

W spotkaniu z ZO PKA wzięło udział około 30 studentów ocenianego kierunku wszystkich lat. W trakcie spotkania studenci otwarcie i chętnie odpowiadali na pytania Zespołu Oceniającego PKA. Bardzo pozytywnie oceniono kadre prowadzącą zajęcia. Podkreślano, że zdecydowana większość prowadzących z dużym zaangażowaniem podchodzi do swoich zajęć. Pozytywnie oceniono kontakt z nauczycielami akademickimi, którzy chętnie wspierają studentów w rozwoju i często poświęcają własny czas wolny na udzielenie pomocy. Studenci podkreślali iż bardzo cenią sobie zajęcia prowadzone w relacjach „mistrz – uczeń”.

Należy stwierdzić, iż studia na kierunku „edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej” prowadzone na Wydziale Instrumentalno -Pedagogicznym w Białymstoku studenci oceniają zdecydowanie pozytywnie i gdyby po raz kolejny mieli wybierać studia, ponownie wybrali by oceniany kierunek. Dodatkowo, wszyscy studenci I stopnia obecni podczas spotkania wyrazili chęć kontynuacji studiów na Uczelni na studiach II stopnia.

W trakcie spotkania z zespołem oceniającym studenci bardzo często podkreślali, że cały proces kształcenia działa poprawnie. Jednym z najmocniejszych elementów procesu kształcenia są prowadzący zajęcia, dzięki którym, zdaniem studentów, prezentowane materiały są lepiej przyswajane. Drugą mocną stroną jest fakt bardzo dobrej opieki nad studentami, którzy chcą rozwijać się artystycznie.

Wszyscy studenci uczestniczą w procesie ankietyzacji nauczycieli akademickich. Nie znają jednak wyników ankietyzacji, ale ich zdaniem większość problemów bądź nieporozumień z prowadzącymi zajęcia rozwiązuje się na bieżąco, ponieważ w przeciwnym wypadku indywidualna praca z nauczycielem akademickim byłaby mniej efektywna.

Studenci uważają, że godziny pracy dziekanatu oraz biblioteki są dostosowane do ich potrzeb. Studenci posiadają wiedzę na temat opłat za studiowanie.

Na terenie Uczelni studenci mają do dyspozycji stołówkę, którego ofertę oraz ceny ocenili pozytywnie.

Studenci zwrócili uwagę na, ich zdaniem, zbyt krótkie godziny otwarcia Uczelni, co uniemożliwia im ćwiczenie w salach instrumentalnych w wymiarze czasu, którego potrzebują w celu przygotowania się do egzaminów końcowych. Problem ten jest istotny głównie na specjalizacji muzyka kościelna, gdzie studenci mają do dyspozycji tylko jedną salę organową.

Reasumując wszystkie opinie studentów można stwierdzić, że są oni generalnie zadowoleni z opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. W przypadku nieporozumień osoby mogą się zgłaszać bezpośrednio do Dziekana Wydziału. Zdaniem studentów ich skargi zawsze są rozpatrywane w sposób kulturalny i polubowny. Warto jednak zwrócić uwagę, że cały system wsparcia studentów w procesie uczenia się powinien zostać bardziej sformalizowany przez Uczelnię. Należy również odnotować iż uchybienie zaobserwowane podczas poprzedniej wizytacji, a dotyczące niezgodnej z przepisami zbyt małej liczby studentów wchodzących w skład Rady Wydziału zostało wyeliminowane.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Proces rekrutacji nie dyskryminuje żadnej grupy kandydatów. Zasady rekrutacji opisane są w sposób zrozumiały i klarowny i są ogólnodostępne;
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest obiektywny i powszechnie znany studentom. Informacje zawarte w kartach przedmiotów są kompletne i przydatne w procesie uczenia się;
- 3) Struktura programu studiów sprzyja mobilności studentów;
- 4) Uczelnia zapewnia studentom odpowiednią opiekę naukową i dydaktyczną oraz materialną. Mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia są odpowiednie i powszechnie znane studentom.

VIII. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) **Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,**
- **Ocena działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Ocena przejrzystości struktury zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku studiów, a także systematyczności i kompleksowości przeprowadzanych ocen i analiz osiągniętych efektów kształcenia,**

stanowiących podstawę doskonalenia programu kształcenia tj. efektów kształcenia, programu studiów oraz metod jego realizacji;

Wewnętrzny system zapewniania jakości jest stopniowo wdrażany od grudnia 2012 roku. Decyzją dziekana Wydziału I 6 grudnia 2012 roku została powołana wydziałowa Komisja do spraw zapewniania jakości kształcenia (w składzie Przewodniczący Komisji, Kierownik Katedry Kompozycji, Kierownik Katedry Dyrygentury, Kierownik Katedry Teorii Muzyki, 2 nauczycieli samodzielnych, student), zaś organ uczelniany został powołany Zarządzeniem Rektora nr 1/2013 r. z dnia 7 stycznia 2013 roku (w skład której wchodzi: Przewodniczący – Prorektor ds. dydaktyki, koordynator ds. wdrożenia i doskonalenia uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia, przedstawiciele Wydziałów I-VII, przedstawiciel studentów, przedstawiciel doktorantów). Zakres działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia, został określony w Obwieszczeniu Rektora Uniwersytetu Nr 1/2013 z dnia 4 marca 2013 w sprawie wprowadzenia dokumentu Polityka Zapewnienia Jakości Kształcenia, który został zatwierdzony w dniu 30 stycznia 2013 r. przez Uczelnianą Komisję ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia i dotyczy m.in.:

- *identyfikacji i upowszechnienia dobrych praktyk (działania projakościowe): na poziomie Wydziałów, Uczelni,*
- *dyskusji na temat podstawowych zadań polityki zapewnienia jakości:*
- *sposobów weryfikacji efektów kształcenia uzyskiwanych przez studenta,*
- *doskonaleniu programów kształcenia,*
- *systemu oceny pracowników i funkcjonowania Uczelni przez studentów – ankieta (Uchwała Senatu nr 28/2012 z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania studenckich ankiet opiniujących prowadzenie zajęć – indywidualnych i zbiorowych; Zarządzenie Nr 14/2013 z dnia 21 października 2013 r. w sprawie przeprowadzenia okresowej oceny nauczycieli akademickich zatrudnionych w UMFC).*
- *monitorowania karier absolwentów,*
- *wdrażania systemów antyplagiatowych.*

Z dokumentacji Wydziałowej Komisji ds. jakości kształcenia wynika, że przeprowadzana jest analiza zgodności programu kształcenia na wizytowanym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia jak również obowiązującymi standardami kształcenia, a wnioski przedstawiane są kierownictwu Wydziału.

Podobnie jak w całym szkolnictwie artystycznym monitorowanie losów absolwentów odbywa się w sposób nieformalny, przynosząc jednak konkretną wiedzę w tym zakresie, która jest wykorzystywana w procesie kształcenia. Podobnie ma to miejsce na wizytowanym kierunku studiów. Jak wynika z przedstawionej dokumentacji, Uczelnia poza podtrzymaniem tradycyjnych metod, wprowadza również sformalizowane zasady monitoringu, które następnie są wykorzystywane w doskonaleniu programu kształcenia.

Dotychczas stosowaną formą upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości procesu kształcenia, oraz wprowadzanych zmian jest relacja na Radach Wydziału, a następnie w Zakładach, co wydaje się być formą prawidłową, spełniającą podstawowe kryteria. Powyższe informacje służą ocenie przydatności tego systemu w badaniach zgodności programu kształcenia i jego realizacji z założonymi efektami kształcenia, a w szczególności oczekiwań rynku pracy.

2) w procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

- **ocena udziału interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie zapewnienia jakości kształcenia i działań podejmowanych przez jednostkę, mających aktywizować uczestników i beneficjentów procesu kształcenia do podnoszenia jego jakości. Ocena stopnia zainteresowania studentów jakością kształcenia i ich wpływu na tę jakość. Ocena roli przedstawicieli studentów w organach kolegialnych uczelni/jednostki oraz przedstawicieli Parlamentu Studentów RP w procesie optymalizacji osiągniętych efektów kształcenia i ich dostosowywanie do aktualnego poziomu wiedzy i wymagań otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym rynku pracy;**

W procesie określania zakładanych efektów kształcenia uczestniczą interesariusze wewnętrzni - pracownicy kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej związani od wielu lat z szeregiem instytucji kulturalnych i edukacyjnych, takich jak: Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku, Opera i Filharmonia Podlaska, Departament Edukacji Urzędu Miasta w Białymstoku, Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego, szkoły ogólnokształcące i muzyczne w regionie. Pedagodzy ci aktywnie uczestniczą w kształtowaniu, rozwijaniu i na bieżąco korygowaniu programów nauczania. Do interesariuszy wewnętrznych należą również studenci, którzy mają zapewniony udział w organach kolegialnych Uczelni (Rada Wydziału, Senat), gdzie mogą prezentować swoje propozycje i uwagi dotyczące kształcenia. Przedstawiciele studentów uczestniczą zarówno w Uczelnianym jak i Wydziałowym Zespole ds. Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia. Studenci mają możliwość wyrażenia swoich opinii na temat procesu kształcenia i kadry naukowo-dydaktycznej poprzez ankietyzację.

Do głównych interesariuszy zewnętrznych procesu kształtowania koncepcji kształcenia na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej należą: instytucje kulturalne i edukacyjne Białegostoku, w których niejednokrotnie studenci odbywają praktyki pedagogiczne i artystyczne. Na ocenianym kierunku kadra dydaktyczna charakteryzuje się rozbudowaną siecią powiązań z różnorodnymi interesariuszami, którzy od początku istnienia kierunku biorą aktywny udział w procesie tworzenia, uaktualnienia i doskonalenia sposobu kształcenia w korelacji do stale zmieniających się przepisów prawa obowiązujących w szkolnictwie muzycznym i ogólnokształcącym różnych szczebli. Instytucje kulturalne i edukacyjne Białegostoku mające największy wpływ na proces ustalania koncepcji kształcenia, to: Zespół Szkół Muzycznych im. I. Paderewskiego w Białymstoku, Opera i Filharmonia Podlaska, Departament Edukacji Urzędu Miasta w Białymstoku, Szkoła Podstawowa nr 26 i Szkoła Podstawowa nr 6 w Białymstoku, Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego, Archidiecezjalna Komisja Muzyki Kościelnej, szkoły ogólnokształcące i muzyczne w regionie, Teatr Dramatyczny im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. Współpraca z tymi ośrodkami pozwala na:

formułowanie i modyfikowanie opisów efektów kształcenia i planów studiów w zgodzie z aktualnymi potrzebami reformującego się szkolnictwa muzycznego pierwszego i drugiego stopnia, weryfikację programu kształcenia do zmieniających się potrzeb rynku szkolnictwa ogólnokształcącego, dostosowanie programu kształcenia do zadań stawianych organieście w kościele rzymskokatolickim, udziale studentów kierunku jako statystów w spektaklach operowych i chórzystów w koncertach oratoryjnych dzięki nowo powstałemu chórowi przyoperowemu.

Umożliwienie studentom realizacji praktyk pedagogicznych we wspomnianych placówkach stanowi jednocześnie podstawę do weryfikacji na bieżąco aktualnego programu kształcenia.

Wysoki poziom kształcenia w Uczelni, wsparty rekomendacjami zarówno interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych powoduje, że absolwent potrafi dobierać i wykorzystywać dostępne materiały, środki i metody pracy w celu projektowania i efektywnego realizowania

działań pedagogicznych i psychologicznych (dydaktycznych i wychowawczych) oraz wykorzystywać nowoczesne technologie do pracy dydaktycznej. Władze Wydziału uznają współpracę z pracodawcami za jeden z najważniejszych elementów kształtowania programu kształcenia. Kierownicy tych placówek mają bezpośredni wpływ na kształt programu studiów, gdyż ich oczekiwania i jednocześnie plany rozwojowe stanowią niejednokrotnie genezę podejmowanych modyfikacji. Powołana Wydziałowa Komisja ds. zapewniania jakości kształcenia planuje rozwijanie systemu monitorowania standardów edukacyjnych na kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, tak aby stale podwyższać kulturę jakości procesu dydaktycznego poprzez: weryfikację programów nauczania, ocenę nauczycieli akademickich (ankiety studentów), hospitacje zajęć dydaktycznych, monitorowanie losów absolwentów, dalsze przeprowadzanie akcji informacyjnej wśród studentów i pedagogów.

Udział interesariuszy wewnętrznych w systemie zapewnienia jakości kształcenia powinien odbywać się poprzez udział Samorządu studentów w posiedzeniach Rady Wydziału lub Senatu lub udział zespołach ds. zapewniania jakości kształcenia. Z przedłożonych Zespołowi Wizytującemu dokumentów wynika, że Wydział Instrumentalno – Pedagogiczny spełnia wymóg § 67 ust. 4 Prawo o szkolnictwie wyższym, który mówi o reprezentowaniu studentów w co najmniej 20% w organach kolegialnych. Z przedstawionych protokołów wynika jednak, że studenci na posiedzeniach Rady Wydziału, bardzo rzadko zabierają głos.

Samorząd Studencki posiada wiedzę na temat działalności Parlamentu Studentów RP oraz jego aktualnych inicjatyw. Przedstawiciele Samorządu uczestniczą w konferencjach organizowanych przez PSRP.

Udział przedstawicieli studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia na ocenianym kierunku odbywa się głównie poprzez udział w pracach Rad Wydziału. Pomimo członkostwa przedstawiciela studentów w Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia nie można ocenić wpływu studentów na pracę tego organu ponieważ student nie otrzymywał zaproszeń na posiedzenia Komisji. Plany studiów i efekty kształcenia są opiniowane przez Samorząd Studentów podczas posiedzeń Rad Wydziału. Przedstawiciele samorządu studentów podczas spotkania wyrazili chęć większej współpracy z Władzami Wydziału w zakresie zapewniania jakości kształcenia, ich zdaniem jednak należy bardziej sformalizować wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, aby studenci mogli w nim pełnie uczestniczyć.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci wykazali małe zainteresowanie kwestią jakości kształcenia. Posiadają wiedzę na temat samorządu studenckiego. Zdają sobie sprawę, iż starosta reprezentuje ich interesy przed Władzami Uczelni oraz że z wszelkimi problemami albo sugestiami dotyczącymi programu kształcenia mogą zgłosić się do przedstawicieli samorządu, którzy reprezentują ich interesy w gremiach zajmujących się kwestią dydaktyki.

Procedura ewaluacji oraz treść ankiet ustalana była na poziomie całej Uczelni i podlegała kontroli Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ankietowanie jest anonimowe. Wynik jest opracowywany w ciągu kilku następnym miesięcy i przekazywany Dziekanowi Wydziału.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+	+	+	+	+	+
Umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - **budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

- - **nie pozwala na osiągnięcie** zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje okresowo oceny efektów kształcenia, a jej wyniki stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji co ma znaczący wpływ na doskonalenie jakości jego końcowych efektów. Działanie Wydziałowej Komisji ds. zapewniania jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie.

2) Studenci biorą udział w procesie zapewniania i budowania kultury jakości kształcenia głównie poprzez ankietyzację pracowników dydaktycznych, udział przedstawicieli studentów w pracy organów kolegialnych oraz interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		Wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	Niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych		X			

7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Zespół Oceniający po zapoznaniu się z przedstawioną dokumentacją, pracami dyplomowymi oraz przebiegiem zajęć na wizytowanym kierunku stwierdza, że są pełne możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia, rozwoju ocenianego kierunku oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia. Na szczególne podkreślenie zasługuje kadra naukowo-artystyczna posiadająca znaczące osiągnięcia w zakresie reprezentowanej dyscypliny.

Pracownicy ocenianego kierunku prowadzą szeroko zakrojoną działalność artystyczną w zakresie obszaru, do którego przyporządkowany jest oceniany kierunek. Obejmuje ona liczne koncerty w charakterze dyrygenta zespołów chórальных. co bezpośrednio przekłada się na proces dydaktyczny.

Działalność wewnętrznego systemu zapewniania jakości, można ocenić pozytywnie, należy jednak zasugerować by Komisja Wydziałowa zwróciła również uwagę - na nieliczne co prawda - powierzenie prowadzenia zajęć pedagogom, którzy nie posiadają dorobku zgodnego z kierunkiem studiów.

Za Zespół Oceniający

prof. Joachim Pichura